

811.163.41'373.2

<https://doi.org/10.18485/sj.2022.27.1.32>**МИРЈАНА Р. ОБРАДОВИЋ***

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Центар за проучавање језика и књижевности

Оригинални научни рад

Примљен: 15.10.2021.

Прихваћен: 22.12.2021.

МИКРОТОПОНИМИ АПЕЛАТИВНОГ ПОРЕКЛА У ПОРЕЧЈУ ЛУГОМИРА И ЊЕГОВИХ ЛЕВИХ ПРИТОКА

У овом раду разматрају се микротопоними апелативног порекла у поречјима Жупањевке (Надрљке), Дуленке и Лугомира. Са датага терена издвојени су једночлани микротопоними апелативног порекла. У нашем корпусу 212 апелатива мотивисало је око 270 микротопонима. Циљ рада јесте прикупити микротопониме и анализирати их са семантичког и творбеног аспекта. Бројношћу се у скупини имена физиогених објеката издвајају топоними мотивисани географским терминима и фитонимима, а у скупини културних топонима доминирају апелативи у вези са пољопривредом. Највећи број имена мотивисан је фреквентним апелативима, док у једном броју назива уочавамо апелативе који више не функционишу на терену. Примећени су готово сви суфикси који функционишу у творби топонима на просторима српског језика. Најмањи удео у грађи имају префиксално-именичке и предлошко-глаголске сложеннице.

Кључне речи: ономастика, микротопоним, апелатив, Лугомир, Левач, Белица, Поморавље.

* mira.obradovic14@gmail.com

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предмет овога рада јесу микропоними забележени у селима која се налазе у поречју Лугомира и његових левих притока (Жупањевке¹/Надрљке и Дуленке). Испитивани пунктови припадају географским областима Белица и Левач (в. Мишковић 1885: 193–194). Обухваћен је простор од Гледићких планина на западу до ушћа Лугомира у Велику Мораву на истоку.²

Корпус обухвата једночлане микропониме апелативног порекла. Циљ рада јесте прикупити микропониме и анализирати их са семантичког и творбеног аспекта. У семантичкој анализи грађа се класификује у одговарајуће семантичке групе и подгрупе. Методу класификације користимо и у творбеној анализи микропонима.

У досадашњим истраживањима подробно је документована и анализирана топонимија Белице³ (Радић 2003). Поједини топоними из Левча забележени су и протумачени у монографији *Левачки говор* Р. Симића (1972: 500–508), као и у неколико краћих прилога (Обрадовић 2017, 2020, 2021, Јашовић 2021).

2. СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА

У нашем корпусу 212 апелатива мотивисало је око 270 микропонима. Варијантност је уочена у фонетском (нпр. *Кòловаз*, *Кòловац*; *Круш̂ар*, *Круш-ка̂р*), акценатском (нпр. *Л̂ештар*, *Лешт̂ар*; *С̂елиште*, *Селиште*), морфолошком

¹ У литератури се срећу и имена: Жупањска река/Жупања и Дуленска река/Дуленуша (в. Павловић 1996: 118, 126). Станоје Мијатовић (1941: 9) бележи: „Лугомир има два крака, од којих се један зове Надрљка, Жупања или Жупањевачка Река, а други Дуленка.” Јован Мишковић (1880: 104, 105) је забележио и назив Левачка/Левач за реку коју су наши информатори наводили најчешће као Жупањевка, а за Дуленку Мишковић бележи име Дуленуша. Имена Левачка река, Левач и Дуленуша, колико смо могли запазити, не функционишу на терену, а поред фреквентнијих назива Жупањевка и Дуленка, могу се чути и Жупања/Жупањска река и Дуленска река.

² Пунктови на којима је сакупљена грађа јесу насеља у поречју Лугомира: Бресје (Брес), Ивковачки Прњавор (ИП), Медојевац (Мед), Драгошевац (Др), Коларе (Кол) и левачка насеља која леже на левим притокама Лугомира: Надрље (Над), Жупањевац (Жуп), Богалинац (Бог), Малешево (Мал), Драгово (Драг), Брајновац (Брај), Белушић (Бел), Беочић (Беоч), Рековац (Рек), Кавадар (Кав), Течић (Теч), Рабеновац (Раб), Вукмановац (Вук) и Лоћика (Лоћ). Грађу из левачких насеља прикупили смо теренским истраживањем у периоду од 2016. до 2019. године, а микропонимију насеља у поречју Лугомира (Бресје, Медојевац, Драгошевац, Коларе) прикупила је Јованка Радић и грађа је објављена у часопису *Ономастологи прилози* (Радић 1986: 513–547). Грађу из насеља у поречју Лугомира допунили смо нашим истраживањем пункта Ивковачки Прњавор.

³ Насеља која овом приликом разматрамо нису обухваћена анализом у раду Радић 2003.

(нпр. *Винограде, Виногради; Пáрлог, Пáрлџи*) и творбеном (*Косица, Косиче; Липак, Липар, Липовитка*) лику микропонима.⁴

У овом делу рада микропоними се разврставају на основу значења апелативне тополексеме. У ономастичким радовима глобални класификациони систем сачињава се на основу природних и културних фактора обликовања топономастикона неке области (уп. само Шћепановић 1997, Радић 2003, Петровић Савић 2013). Класификација је начињена према семантици денотата. Даље се топонимска грађа разврстава по семантичким језгрима. Према уобичајеној пракси у топономастичким радовима (в. нпр. Радић 2003; Петровић Савић 2017) у семантичкој анализи микропоними прозирне мотивације и често топонимизовани апелативи наводе се без додатних тумачења.

2.1. Имена условљена физиографским својствима терена

2.1.1. ОРОНИМИ. – Значајан број микропонима мотивисан је прозирним орографским апелативима (*брдо, брег, глава, до, долина, коса, криш, лом, осоје, осредак, острик, падина, пећина, планина, присоје, ров, страна, чука*): *Брда* Жуп, *Брдо* Бог Бел Брај Жуп Драг Раб Кол Др, *Брег* Над, *Вáлџе* Кав Раб, *Валогара* Бел, *Главџа* Рек, *Дб* Жуп, *Долйна* Беоч, *Долине* Кол, *Долинче* Беоч, *Дóлови / Дóлове* Бог, *Клик* Беоч Кол, *Кџа* Кав Мал ИП Над, *Косица* Беоч, *Косиче* Др, *Криш* Жуп, *Кришањак* Жуп, *Лџмница* Кав Рек Вук, *Накоса* Кол, *Осојак* Др, *Осоје* Бог Над Жуп, *Осоњак* Др, *Осредак* Над, *Острици* Жуп, *Падйна* Брај Др, *Пећина* Жуп, *Плaйна* Кол Мед Др, *Присоје* Бог Над Жуп Раб, *Ровача* Брај, *Страна* Др, *Чукар* Кол Др, *Чукара* Жуп Лоћ Над, *Чукарак* Лоћ. Пажњу завређује топонимизовање апелатива: (а) *гомилa* 'hgrа kamenja' (Шиц 1994: 46): *Гомиле* Над; (б) *казан* (тур. kazan) 'kotao, basen' (Шиц 1994: 49): *Казан* Жуп; (в) *пресло* (прасл. pręd-slo) према Шиц 1994: 39 јесте 'ulegnuće, dolina међу brdima': *Пресло* Над.

2.1.2. ХИДРОНИМИ. – Највећи број микропонима ове скупине мотивисан је прозирним хидрографским апелативима (*бара, брод, бук, вир, вода, врело, језеро, кључ, локва, јаз, поток, растока, река, саставци*): *Бара* Бел Жуп Кол Мед, *Барица* Драг Беоч, *Брџ* Бел Жуп Драг Др, *Бук* Брај Лоћ Над, *Вирање* Лоћ, *Водица* Драг, *Врела* Рек, *Вреле* Бел, *Језеро* Драг Др, *Кључ* Кав Жуп Драг Раб Лоћ Кол Мед Др, *Кључеви* Лоћ, *Лџква* Бог Др, *Пџдјас* Брај, *Појзак* Др, *Пџток* Вук, *Поточац* Брај, *Поточић* Брај, *Поточиће* Лоћ, *Растоке* Теч, *Река* Бог Над Кав Бел Брај Жуп Мал Драг Беоч Кол Мед Др, *Рековите* Кав, *Саставци* Жуп, *Саставци* Др.

Лексема *бубан* 'удубљење у земљи где се скупља изворска вода' (РСАНУ 2: 229), не функционише у систему апелатива у Левчу. Бележимо микропоним *Бубан* Над Жуп.

Примећено је још топонимизовање апелатива *гат* 'прелаз преко реке, потока' (РСАНУ 3: 207): *Гат* Кол и *у став* 'брана' (в. Лома 2013: 69): *Ўстав* Кав.

У тумачењу имена *Пиштџак* Др полазимо од глагола *пиштати* и претпо-стављамо да је именоватељ имао пред собом слаб извор на коме вода истиче цурком (в. Петровић 1988: 32) што може подсећати на пиштање. У Шиц 1994: 78 забележен је географски термин *pištet* 'мали извор' (Шиц 1994: 78).

2.1.3. ВРСТЕ И САСТАВ ЗЕМЉИШТА. – Апелативи који се јављају у мотивационој бази ове скупине микропонима јесу: *белут* 'врста једрог зрнастог кварца беле боје, белутак' (РСАНУ 1: 456), *камен, песак, слатина, стена*. Наведени апелативи мотивисали су следеће микропониме: *Белутак* Рек, *Камениџка* Рек, *Песак* Вук Драг, *Песџан* Др, *Песџуша* Кав Брај, *Слатина* Лоћ, *Стениџа* Жуп.

Издавају се апелативи *мрамор, мртваја, росуља* и *усов*. Ове лексеме нису фреквентне у апелативној функцији, вероватно због тога што упућују на посебне и ретке карактеристике земљишта или је пак фреквентнији њихов синоним (на пример *усов* је замењен лексемом *клизиште*). Примећени су следећи микропоними: *Мрмџрац* Брај, *Мрмџница* Брај 'мермер, сваки отесан камен' (в. Лома 2013: 155–156); *мртваја* 'неплодна земља, неплодна њива' (РСАНУ 13: 201): *Мртваја* Драг; *росуља* 'земља у долини, где се често задржава вода' (Шиц 1994: 60): *Росуље* Теч Рек; *усов*: на терену је забележено значење 'клизиште' *Усџвина* Драг.

2.1.4. ТОПОНОМАСТИЧКЕ МЕТАФОРЕ. – Ову скупину чине називи настали на асоцијативној вези између значења апелатива и изражене особине топографског објекта. Микропоними именовани по сличности облика и изгледа топографског објекта и апелатива јесу: *Астџче* Др, *Вџнац* Над, *Димџџак* Драг, *Качиџте* Жуп, *Кориџа* Жуп, *Обешџџак* Беоч, *Плџча* Раб, *Пџглед* Лоћ, *Тџква* Над, *Чџџмбе* Теч.

Микропоним *Шиниџар* Др вероватно се наслања на тур. *şinir*. На подручју косовско-ресавског дијалекта *шиник* „може значити дрвени суд што служи као мера за жито, а запремина му није свугде једнака но варира од краја до краја; негде *шиник* служи и као мера за површину земље” (Елезовић 1935: 480).

Микропоним *Медџача* Вук у мотивационој бази има апелативом *мед* и испољено је значење 'квалитетна, добра, плодна земља' (у воћарској лексици *медџача* може бити врста крушке/јабуке/шљиве које су слатке као мед или чија је кора жућкаста уп. РСАНУ 12: 294, Јошић 2016: 193).

Метафоре по асоцијативној вези заснованој на квалитету и другим особинама топографског објекта и значења апелатива примећене су у микропонимима: *Глуваја* Драг, *Глуваћ* Др и *Кавгалџа* Кав. У овој скупини пажњу

завређује микротопоним *Кавгалија* (према тур. kavga 'свађа', kavgalı 'огорчен, љут' РСАНУ 9: 36–37 бележи лексеме *кавга*, *кавгалија/кавгалија*).

2.1.5. ПОЈЕДИНОСТИ У КВАЛИТЕТУ РЕАЛИЈА. – У овој скупини уочавамо микротопониме мотивисане квалитативним придевима (*добар*, *смрдан*, *сув*, *топао*): *Добраћ* Беоч, *Смрдан* Драг, *Суваја* Брај Драг Лоћ, *Топлик* Рек. Придев *јалов* мотивисао је микротопоним *Јаловић* Над (в. назив *јаловац* за биљку која није формирала клип у Драгин 1991: 627).

У вези са микротопонимом *Прегарљиво* Теч на терену је забележен облик *прегарљив* и значење 'који је изложен сунцу' (уп. *Ћгар* Жуп).

У тумачењу микротопонима *Прљаћ* Беоч полазимо од апелатива *прљина* 'земља изложена сунцу, неплодна, без влаге и песковита' (Елезовић 1935: 140)⁴. Узимајући у обзир изглед терена ово значење би било одговарајуће. У српским говорима Војводине *прљаћ* је потврђен у ратарској, односно виноградарској терминологији (в. РСГВ 3: 375).

2.1.6. ОБЛИЦИ РЕАЛИЈА. – Ова скупина обухвата микротопониме мотивисане придевима *дубок* (са варијантама *добок* и *дубук*), *дугачак*, *дузни*, *крив*, *раван*, *стрм*: *Добочар* Бог, *Дубучак* Бел, *Дугачка* Кав, *Дузница* Бог, *Кривељ* Жуп, *Равна* Жуп Бог, *Равница* Теч, *Равница* Кол, *Равњак* Брај, *Стрменица* Жуп.

2.1.7. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ ГЕОГРАФСКИМ ОБЈЕКТИМА. – У ову групу свраставамо два топонима. Први топоним је *Пречеље* Кол (<*прочеље* 1. 'почасно место на челу стола', 4а. 'зид у соби који се налази до улице (РСГВ 3: 393)', вероватно је испољено значење 'који се налази испред или с предње стране неког објекта'). У Левчу се може чути *пре-* уместо *про-* на почетку речи (уп. *превѣрили*, *прѣзва* и др. у Симић 1972: 193). Други топоним у овој групи јесте *Северац* Жуп (< север).

2.1.8. ОПШТА БИЉНА ПОКРИВЕНОСТ ТЛА. – У овој скупини топонимизовани су апелативи *браник*, *гај*, *забран*, *загорје*, *луг* и *честа*: *Браник* Др, *Браници* Кол, *Гај* Кав Жуп Драг Раб Лоћ Мед Др Вук, *Забран* Над, *Загорје* Над, *Љгове* ИП, *Чѣста* Кав Рек. Посебну пажњу завређује апелатив *јелав* дијал. јелаш, јелав < јељхъ 'јохова шума' (Лома 2013: 95): *Јелав* Драг.

Занимљива је основа *прогал-* примећена у микротопониму *Прогалиште* Жуп (в. *progalina* 'proplanak u šumi' у: Шиц 1994: 74, уп. 'čistina u šumi' у: Скок 1: 548).

2.1.9. ШУМСКО РАСТИЊЕ И ОСТАЛЕ САМОНИКЛЕ БИЉКЕ. – У овој скупини уочили смо три подгрупе фитонимских апелатива.

2.1.9.1. Прва подгрупа обухвата микротопониме у чијој су мотивационој бази општи називи за крупно шумско растиње: *багрем* (*Robinia pseudoacacia*⁵):

⁴ Латински називи наводе се према Симоновић 1959.

Багремар Др, *Багрењак* Жуп Мед; *бор* (*Pinus* sp.): *Боровњак* Бел; *брекиња* (*Sorbus torminalis*): *Брекиња* Кол; *брест* (*Ulmus* sp.): *Брестовац* Драг, *Брестовац* Др; *буква* (*Fagus silvatica*): *Бӯковача* Кав; *горун* (*Quercus petraea*): *Горун* Др, *Горуњача* Др; *граб* (*Carpinus*): *Грабак* Кол Над, *Грабљак* Жуп; *грм* (*Quercus coccifera*): *Грмљак* Раб; *дуб* (*Quercus* sp.): *Дубель* Др, *Дубље* Драг, *Дубница* Драг; *јасен* (*Fraginus ornus*): *Јасењак* Кав Бел ИП, *Јасењац* Кав; *јасика* (*Populus tremula*): *Јасик* Кол Бог Беоч Рек, *Јасике* Вук; *клека* (*Juniperus*): *Клековица* Лоћ; *клен* (*Acer campestre*): *Клењак* Брај Беоч ИП Бел; *липа* (*Tilia*): *Липак* Кол Др, *Липар* Бог, *Липе* Бог, *Липовитка* Рек; *топола* (*Populus*): *Топола* Лоћ, *Топољак* Беоч; *цер* (*Quercus domestica*): *Церјак* Рек Др, *Церовик* Над Беоч.

2.1.9.2. Друга подгрупа обухвата фитонимске апелативе који упућују на ситније шумско растиње и самоникле биљке: *дрен* (*Cornus mas*) *Дрењак* Жуп Рек Др ИП; *леска* (*Cornus*): *Леска* Над, *Лештак* Над, *Лештар* Жуп Над, *Лештър* Кол; *зова*, дијал. *обзова* (*Sambucus*): *Обзовар* Жуп; *паламида* (*Cirsium*): *Паламидара* Кав; *ресник* (*Eupatorium cannabinum*): *Ресник* Кол; *трн* (*Palurus aculeatus*): *Трнчиште* Теч, *Трњаце* Лоћ, *Трњац* Кав; *шиб* 'ситно, жбунасто шумско растиње' (в. *шеварик*, *шевараје*, *грмље*, *шибљак*, *шибље* у: Скок 3: 390): *Шибовитка* Рек; *зановет* (*Petteria ramentacea*): *Зановет* Кол; *дивљака* 'врста самоникле крушке' (*Pirus piraster/Pirus silvestris*) (в. Симоновић 1959: 359–360): *Дивљака* Беоч.

2.1.9.3. Трећа подгрупа обухвата микротопониме мотивисане деловима шумског растиња (*корен* и *чвор*): *Коренџа* Бел Брај Теч Драг, *Чвораја* Над. Звездана Павловић претпоставља да је име *Чвораја* придружено шуми у којој расту чворновата стабла, премда допушта и могућност да је у подлози имена антропоним са основом *Чвор-* (*Чвора*, *Чворић*) (в. Павловић 2018: 127).

2.1.10. ЗООНИМИ И СТАНИШТА ДИВЉИХ ЖИВОТИЊА. – Увидом у грађу уочено је да су називи дивљих животиња слабије заступљени у микротопонимији од фитонимских апелатива. Називи биљних врста служе као оријентир у топонимији, док зооними упућују на реалну распрострањеност дате врсте. Уочени су следећи апелативи: *гавран* (са метатезом вр>рв): *Гарваник* Бел; *јелен*: *Јелењак* Бел; *комарац*: *Комарница* Др; *орас*: *Орловке* Др; *пруж* (стсл. пржгъ, в. Словњик: 506): *Пружојевац* Бел.

Станиште дивљих животиња представљено апелативом *јазбина* мотивисало је називе: *Јазбина* Кав, *Јазбине* Над и *Јазбине* Кол..

2.1.11. ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ. – Апелатив *ветар* примећен је у подлози микротопонима *Ветриње*⁶ Др.

2.2. Културни топоними (цивилизацијски објекти и концепти)

2.2.1. УРЕЂЕЊЕ ВОДОТОКОВА. – Антропогени објекти названи по хидронимским апелативима (*кладенац*, *налога* 'преграда на реци помоћу које се усмерава вода која се користи за покретање воденичног точка', *точак* и *чесма*) јесу: *Кладенчина* Рек, *Налога* ИП, *Тџач* Бог, *Чџсма* Вук Раб.

2.2.2. НАЗИВИ У ВЕЗИ СА ПОЉОПРИВРЕДОМ. – Пољопривреда је основна привредна делатност на разматраном терену. Највећи број назива упућује на ратарски вид привређивања. Определили смо се да називе у вези са пољопривредом разврстамо у више подгрупа.

2.2.2.1. ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕРМИНИ. – Ова подгрупа обухвата микропониме који су мотивисани називима за пољопривредне објекте: (а) на којима се гаје једногодишње и вишегодишње биљке (*башта*, *виноград*, *градина*, *ограђа/грађа* 'ограђена површина која се на тај начин штитила од упада дивљачи' (в. Радић 2003: 151)): *Бакча* Бел, *Винограде* Кав Мал, *Виногради* Кол Беоч Рек, *Градџина* Бог Брај Лоћ, *Градџина* Кол, *Градџине* Кол, *Градџиче* ИП, *Грађа* Др, *Ограђа* Кол, *Ограђе* Кол; (б) на којима се трава коси или се на њима напаса стока: *Ливџа* ИП, *Ливџа*к Беоч, *Ливџе* Кол, *Ливџче* Др, *Чаџр* Над Жуп Драг Лоћ, *Чаџр* Кол, *Чаџр* Др, *Чаџри* Др; (в) који су запуштени и обрасли коровом и трњем: *Парлог* Кав Теч Лоћ Др, *Парлџи* Кол, *Парлоџан* Кав; (г) означене лексемом *поље/пољана* којом се може именовати равница, крчевина или чистина у шуми (в. Скок 2: 699–700): *Пољана* Кав, *Пољане* Кав, *Пољане* Кол, *Поље* Беоч Кол, *Ўпоље* Драг.

2.2.2.2. ВОЂАРСТВО. – Скупина обухвата називе мотивисане следећим вођарским културама: *водењак* 'врста крушке' (в. Јошић 2016: 74; РСАНУ 2: 730 под одредницом *водењак* наводи пунктове Левач и Темнић): *Воденџак* ИП Бел; *дуд* (*Morus*): *Дџтови* Др; *јабука* (*Malus pumila*): *Јабучар* Кол Бог Мал; *караман/караманка* (уп. топоним *Караман* и фитоним *караманка* у: Јошић 2016: 140): *Караман* ИП; *кожуварка*⁷ (в. топоним *Кожувар* и фитоним *кожуварка* у: Јошић 2013: 141): *Кожуџара* Кав; *крушка* (*Pirus communis*) *Крушар* Жуп Мал, *Крушка* Др Бел, *Крушкар* Бог; *орак* (*Juglans regia*) *Орашје* Жуп.

2.2.2.3. ЖИТАРИЦЕ, ПОВРТАРСКЕ КУЛТУРЕ И ПРЕДИВНЕ БИЉКЕ. – Ова група обухвата: *бостан* (*Citrullus lanatus*) *Бостанџите* Жуп; *јагода* (*Fragaria*) *Јагодарка* Теч; *јечам* (*Hordeum sativum*) *Јечмаџра* Бог, *Јечмиџите* Др; *конопља* (*Cannabis*) *Конопљаџра* Бог Бел Вук; *кромпир* (*Solanum tuberosum*) *Кромпирџа* Кол, *Кромпирџите* Жуп; *кунус* (*Brassica oleracea*) *Кунусџара* Кол Брај Жуп Беоч Рек, *Кунусџаре* Бел, *Кунусџарче* Бог Кав; *пасуљ* (*Phaseolus vulgaris*) *Пасуљџара* Раб; *раж* (*Secale cereale*) *Рџџите* Жуп. У ову скупину укључујемо и микропоним *Кудељџара* Кол будући да је име могло бити мотивисано предивном биљком (*кудеља* је конопљино влакно, в. РСАНУ 10: 758).

⁷ У Левчу није потврђена лексема *кожувара/кожуварка* у систему назива за врсте јабуке (функционише само *кожџара*).

2.2.2.4. НАЗИВИ КОЈИ УПУЋУЈУ НА КУЛТИВИСАЊЕ ТЛА. – Ова подгрупа обухвата микропониме мотивисане с обзиром на то како се у прошлости „отимала” земља од шуме и како се припремала за ратарске културе. Глаголима *крчити*, *сећи*, *палити* и *трсити* ’уклонити растиње са земљишта како би се добила обрадива површина’ мотивисани су микропоними: *Крчељвина* Вук Др ИП, *Паљевина* Над Др, *Триљвина* Др, *Сечине* Жуп Мал. Крчењем шуме настаје и објекат којем одговара топографско име *лаз* (в. Шиц 1994: 73, уп. одредницу *laziti* у Скок 2: 278–279): *Лазови/Лазове* Бог. Топографски термини *орница/ораница* и *угар* придружују се објектима који су на специфичан начин припремани за ратарске културе. Наиме, како је указала Ј. Радић (2003: 148) *орница* значи ’обрадиве површине које су оране, са лошом, крупном и ретком травом, које нису ни њиве ни ливаде’, са паралелама у бугарском и македонском језику на основу којих се може казати да је то стари пољопривредни термин у значењу ’земљиште које је остављено да се *одмори*’. На терену бележимо микропониме: *Ќрница* Кав Мал, *Ќрнице* Жуп. Слично овоме, *угар* је „zemlja preorana za buduću obradu i izložena zagrevanju” (Шиц 1994: 65, уп. Елезовић 1935: 378): *Ўгар* Жуп.

2.2.2.5. НАЗИВИ У ВЕЗИ СА СТОЧАРСТВОМ. – Бележе се следећи микропоними мотивисани називима за домаће животиње (*говедо*, *коза*, *свиња*): *Говедарница* Над, *Козарце* Над, *Свинчине* Жуп.

2.2.2.6. ЕКОНОМСКИ ОБЈЕКТИ И ПРЕБИВАЛИШТА ЗА ДОМАЋЕ ЖИВОТИЊЕ И ПЧЕЛЕ. – Примећује се да је у овој скупини мало микропонима. За разлику од великог броја апелатива из области ратарске терминологије, сточарство није оставило значајнијег трага у топонимији испитиване области. Апелативи *бачија*, *катун*, *кованлук*, *пландиште*, *солило*, *трло* и *летњиковац* примећени су у именима: *Бачије* Др, *Катуњиште* Драг, *Кованлук* Беоч (гур. *kovap* ’кошница’), *Пландиште* Рек, *Сдилило* Др, *Трло* Мал (синоним са колиба, појата у Белици и Ресави (в. Радић 2003: 156; Мијатовић 1941: 130, 151)), *Летњиковац* Бел.

2.2.3. ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ. – Ова скупина обухвата микропониме у чијим се називима огледају трагови некадашњих видова привредне делатности. Апелативи који припадају терминологији воденичарске делатности јесу *воденица*, *јаз*, *прекаја* и примећујемо их у микропонимима: *Воденица* Кол, *Јаз* Рек, *Прекаја* Кав. Пажњу завређује апелатив *прекаја* ’врста воденице’ (в. РСГВ 3: 345, уп. *прекаја* ’камени млин’ (Исто: 375)). Остали привредни објекти који су мотивисали наше микропониме јесу *стругара*, *ћерана*, *ћумурана* и *црепана*: *Стругара* Беоч, *Ћерана* Вук Брај, *Ћумурана* Кол, *Црепана* Кол Мед. Од наведених апелатива *ћерана* и *прекаја* нису у активној употреби. Информаторима је познато да је *ћерана* исто што и *циглана* (уп. *ћерана*: ’циганска

радионица ћерамида и цигала' у Елезевић 1935: 360), међутим на терену нисмо могли сазнати значење лексеме *прекаја*.

У ову групу укључујемо и један објекат пољопривредне намене *гувно/гумно* 'равно земљиште на којем се врше и веје жито' (в. Радић 2003: 155): *Гумниште* Жуп.

2.2.4. ЗАНАТИ И ДЕЛАТНОСТИ. – Ова скупина обухвата два микротопонима: *Лукър* Мед Др и *Тумуријско* Кол. У тумачењу микротопонима Лукар у Белици Јованка Радић указује на старину записа ојконима Лукар, те да име може бити мотивисано средњовековним занатлијама који су израђивали лукове (Радић 2003: 162–163). Тумурије тур. *kötmürsü* јесу занатлије које производе ћумур (тур. *kötmür* 'ugalj (drveni i kameni)') (Шкаљић 1966: 199).

2.2.5. НАЗИВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ЗДАЊА И ПРЕБИВАЛИШТА. – Микротопоними у овој скупини мотивисани су називима за насеља, делове насеља и објекте који су намењени за становање. Трага у именслову оставили су апелативи *варош*, *град*, *кућа*, *село* и *стан/становати*: *Варош* Бел Рек, *Град* Жуп Беоч, *Кућатак* Жуп, *Кућетине* Жуп, *Кућиште* Кав Др, *Селиште* Жуп Вук Беоч, *Селиште* Бог, *Село* Кав Бел Жуп, *Становиште* Др.

Микротопоним *Грџа*⁸ *Беоч* вероватно је мотивисан апелативом *град* (в. микротопоним *Град* који се такође налази у селу Беочић). У Скок 1: 602 под одредницом *град* наведени су и топоними *Грџани* и *Грџаница* (уп. *Бела Грџа* = *Грџаница* у Павловић 1996: 30).

2.2.6. КОМУНИКАЦИЈЕ И ГРАНИЦЕ. – Овде издвајамо називе *коловоз* и *ћуприја* који су у вези са комуникацијом: *Коловаз* Кол, *Коловац* Кол, *Колдовоз* Бог, *Ћуприја* Жуп. Микротопоними *Белег* Др, *Белега* Бог Жуп мотивисани су апелативом *белег* који овде узимамо у значењу „међник” (в. ЕРСЈ 3: 86).

2.2.7. ДРУШТВЕНИ ОДНОСИ И ЗАНИМАЊА. – Микротопоними ове скупине изведени су од апелатива *хаџија/аџија*, *бирова*, *калуђер*, *хоџа/оџа*: *Аџионица* Лоћ, *Бирдовиште* Др, *Калуђерица* Лоћ, *Оџинац* Кол, *Оџионица* Мед.

2.2.8. ЗДАЊА И ЛОКАЛИТЕТИ ВОЈНО-ОДБРАМБЕНОГ КАРАКТЕРА. – Лексеме из ове семантичке групе јесу *бојиште*, *збег*, *караула*, *логор*, *стража*, *стрелиште*: *Бојиште* Др, *Збег* Кол, *Збеговиште* Бел Жуп Др, *Кардула* Над, *Логор* Др, *Стража* Кол, *Стражевица* Жуп, *Стрелиште* Кол.

2.2.9. ВЕРСКИ ОБЈЕКТИ И САКРАЛНО У ТОПОНИМИЈИ. – У овој скупини уочени су апелативи *гроб/гробље*, *манастир*, *порта*, *прњавор* и *црква*. Према наведеним општим називима настали су следећи микротопоними: *Грџ* Над, *Гробљанско* Рек, *Грџље* Бог Кав Жуп Вук Мал Лоћ Мед Кол Над,

⁸ Име ове реке јавља се и у синтагмама: *Бела Грџа* и *Црна Грџа*.

Грђбљиште Раб Др, *Грђбница* Жуп, *Манастирак* Раб, *Пђрта* Брај Теч Драг, *Прђјавор* Бел, *Црквине* Жуп, *Црквица* Др, *Црквике* Др, *Црквине* Бог.

2.2.10. МИТОЛОШКО У ТОПОНИМИЈИ. – На митолошко у топонимији упућују апелативи *запис*, *змај* и *рикавац* у подлози микротопонима: *Запис* Жуп Мед, *Змајевница* Беоч, *Рикавац* Кол. Рикавац је хидрографски апелатив (в. Скок 3: 142) и Ј. Радић претпоставља да је ономатопејског порекла. У тумачењу микротопонима *Рикавац* Ј. Радић (2003: 175) ослања се на предање о немани која живи у *Рикавачком језеру* у Црној Гори. Према предању које је забележио К. Јирчек реч је о митолошком бићу које повремено излеће у свет и враћа се у језеро са грмљавином и муњама (Јирчек 1952: 100). Топоним *Рикавац* забележен је и у *Бањској хрисовуљи* (в. Лома 2013: 190).

2.2.11. ОСТАЛИ НАЗИВИ ИЗ СФЕРЕ КУЛТУРНИХ ПОЈМОВА. – Ова скупина обухвата разноврсне апелативе у вези са антропогеним објектима. Примећени су апелативи *пазариште*, *пијац*, *трговиште*, *школа*, *ватра* и *клуна*: *Пазариште* Драг, *Пијац* Бел, *Трговиште* Жуп, *Школско* Над, *Ватриште* Беоч, *Клуна* Др.

3. ТВОРБЕНА АНАЛИЗА

У овом делу рада сви микротопоними разврстани су у три групе: неизведени, изведени и сложени (уочене су предлошко-именичке и префиксално-глаголске сложенице). Како бисмо начинили целовитију слику творбених карактеристика топонима на испитиваном терену следимо модел анализе примењен у раду Радић 2003.

НЕИЗВЕДЕНИ МИКРОТОПОНИМИ. – Примећено је да неизведени микротопоними најчешће обухватају фреквентне, али и ишчезле географске термине, пољопривредне термине и називе за привредне објекте. Премда ова скупина обухвата неке изведенице (*димњак*, *долина*, *ћумурана* и др.) оне не припадају топонимској творби. Ради уштеде простора неизведене микротопониме илустроваћемо само неким примерима. Сумарно се може запазити да је више од половине микротопонима настало у процесу трансонимизације (в. нпр. *Бара* Бел Жуп Кол Мед, *Страна* Др, *Сдливо* Др, *Леска* Над, *Прекрја* Кав *Прегарљиво* Теч).

ИЗВЕДЕНИ МИКРОТОПОНИМИ. – Изведени микротопоними класификовани су према суфиксима. Суфикси су наведени према последњем елементу структуре.

Суфикс -иште примећен је у структури изведеница које у основи претежно имају различите именице из сфере културне лексике (уп. Радић 2003: 185). Према томе, овај суфикс месног значења везује се за именице које се

тичу: а) пољопривредних термина и култура: *Бостанџиште* Жуп, *Гумниште* Жуп, *Јечмиште* Др, *Кромпирџиште* Жуп, *Катуњџиште* Драг, *Плџиште* Рек, *Ржџиште* Жуп; б) различитих цивилизацијских објеката и занимања: *Бирџиште* Др, *Бџиште* Др, *Вџиште* Беоч, *Грџиште* Раб Др, *Збџиште* Бел Жуп Др, *Кџиште* Жуп, *Куџиште* Кав Др, *Пазџиште* Драг, *Сџиште* Жуп Вук Беоч, *Стџиште* Бог, *Стџиште* Др, *Стрџиште* Кол, *Трџиште* Жуп, *Црквџиште* Бог.

Уочава се и у структури малог броја изведеница које у основи имају физиогене објекте (*прогал*-, *река*), односно варијанта *-чиште* везује се за називе делова биљака (*трн*): *Прогалџиште* Жуп, *Рековџиште* Кав, *Трнџиште* Теч.

Суфикс *-ина* примећен је уз основе глагола *крчити*, *палити*, *трсити*: *Крчџина* Вук Др ИП, *Палџина* Над Др, *Тршџина* Др. У наведеним примерима уочено је месно значење суфикса *-ина*. Аугментативно значење суфикса *-чина* уочава се у примеру *Кладџина* Рек, а топоним *Усџина* Драг може се посматрати као пример у којем се суфикс месног значења *-ина* везује за именичку основу уз коју би синонимно значење могао обележити и суфикс *-иште* (на терену је потврђено значење *усов* 'клизиште', па је *Усовиште могућ облик). У микротопониму *Свинџине* Жуп суфикс *-ина/-чина* има месно значење, а нијанса аугментативног значења могла би се претпоставити уколико се име везује за велики простор (на којем су се жириле свиње).

Суфикс *-ица* твори микротопониме: *Аџионица* Лоћ, *Говедџионица* Над, *Дубџионица* Драг, *Дџионица* Бог, *Змџионица* Беоч, *Комџионица* Др, *Лџионица* Кав Рек Вук, *Мрџионица* Брај, *Оџионица* Мед, *Стражџионица* Жуп, *Стрџионица* Жуп.

У микротопониму *Клеџавица* Лоћ суфикс *-ица* везује се за придев квалификативног значења (*клеџав* 'који је обрастао клеком', уп. микротопониме *Клеџавац* и *Клеџавач* у раду Букумирић 2007: 35)).

Примећује се и у микротопонима у којима би могао обележавати деминутивно значење: *Бџица* Драг Беоч, *Водџица* Драг, *Косџица* Беоч, *Стенџица* Жуп, *Црквџица* Др.

У примерима *Калуџерица* Лоћ и *Козџерица* Над претпостављамо да је заступљена суфиксална универбизација типа: *Калуџерова ливада* > *Калуџерица*.

Суфикс *-ац* примећен је у образовањима од именичких основа различитог значења: *Брестџавац* Драг, *Брџица* Др, *Летџица* Бел, *Мрџица* Брај, *Оџица* Кол, *Потџавац* Брај, *Прџица* Бел, *Севџица* Жуп.

Суфикс *-џак/-џак* претежно се везује за фитониме: *Багрџак* Жуп Мед, *Боровџак* Бел, *Водџак* ИП Бел, *Дреџак* Жуп Рек Др ИП, *Дубџак* Бел, *Јасџак* Кав Бел ИП, *Јасџавац* Кав, *Клеџак* Брај Беоч ИП Бел, *Церџак* Рек Др, *Топџак* Беоч. У микротопониму *Прџак* Беоч суфикс се везује за основу *прџ-*.

У примеру *Јелењаџ* Бел топонимизује се зооним. Множинске облике учачамо у примерима: *Трњаџе* Лоћ, *Трњаџи* Кав.

Суфикс -ак има деминутивно значење у примерима: *Кућаџак* Жуп, *Манастираџ* Раб, *Ливаџак* Беоч, *Чукаџак* Лоћ, *Кришаџак* Жуп, *Осојаџ* Др, *Осоњаџ* Др, док у примерима *Леџитак* Над и *Липаџ* Кол Др има месно значење и везује се за исте основе као и суфикс -ар (уп. *Леџитар*, *Липар*). У примерима *Обешешаџ* Беоч и *Равњаџ* Брај везује се за придевске основе којима се указује на изглед терена. У примеру *Пиџитаџ* Др суфикс -ак везује се за глаголску основу.

Суфикс -ик претежно се везује за фитонимске основе: *Јаловиџ* Над, *Јасиџ* Кол Бог Беоч Рек, *Ресниџ* Кол, *Церовиџ* Над Беоч. Може се уочити и везивање овог суфикса за глаголску основу у примерима *Браниџ* Др, *Браниџи* Кол, као и уз именичку основу која значи зооним: *Гарваниџ* Бел.

Суфикс -ар/-ара везује се за: (а) фитонимске основе: *Јечмаџра* Бог, *Багремаџ* Др, *Јабучаџ* Кол Бог Мал, *Конопљаџра* Бог Бел Вук, *Крушиаџ* Жуп Мал, *Крушкаџ* Бог, *Купусаџра* Кол Брај Жуп Беоч Рек, *Купусаџре* Бел, *Леџитар* Жуп Над Кол, *Липаџ* Бог, *Обзоваџ* Жуп, *Паламидџра* Кав, *Пасуљаџра* Раб, *Шиникаџ* Др; (б) именичке основе са значењем оронима: *Валогџра* Бел, *Чукаџ* Кол Др, *Чукаџра* Жуп Лоћ Над; (в) именичке и придевске основе *Добочаџ* Бог, *Кудељаџра* Кол.

Деминутивни суфикс -че високо је фреквантан у творби деминутива у косовско-ресавским говорима и његова заступљеност документована је на нашем терену (в. Симић 1972: 490, уп. Пецо, Милановић 1968: 359–360). Примећен је у примерима: *Астаџче* Др, *Градинџче* ИП, *Долинџче* Беоч, *Косиџче* Др, *Купусаџрче* Бог Кав, *Ливаџче* Др, *Црквиџче* Др.

Суфикс -ј/-је чува збирно значење у примерима: *Дубље* Драг, *Ветриње* Др, *Вирање* Лоћ, *Ораије* Жуп.

Суфикс -ка учачамо у примерима који се тичу распрострањености дате биљне или животињске врсте: *Јагодарка* Теч и *Ќрловке* Др. У примеру *Јагодарка* Теч суфикс -ка везује се за изведеницу на -ар. У примеру *Ќрловке* Др суфикс -ка везује се за присвојни придев, те можемо претпоставити да је старија варијанта микротопонима имала облик атрибутивне синтагме: *орлова + топографски објекат у женском роду*. У примерима *Липовиџтка* Рек, *Камениџтка* Рек и *Шибовиџтка* Рек суфиксом -ка вероватно је универбизована атрибутивна синтагма: *липовита/каменита/шибовита + топографски објекат у женском роду* (уп. *Липовита коса* у Радић 2003: 143). Запажамо троструку суфиксацију (*-ов-ит-ка*) у примерима *Липовиџтка* и *Шибовиџтка*. Како је уочено у раду Павловић 2018: 105 додавањем наставка -ит на посесивни придев на -ов ониму који има карактеристике фитонима додатно се истичу, наглашавају, те карактеристике. У примеру *Камениџтка* могла је бити универбизована синтагма *Каменита коса/глава/главица/чука* и др. (уп. Павловић 2018: 119).

Примећени су још суфикси:

-елъ: *Дубељ* Др, *Кривељ* Жуп;

-аја: *Глуваја* Драг, *Суваја* Брај Драг Лоћ;

-лија: *Кавгалија* Кав;

-уша: *Пескуша* Кав Брај;

-ан: *Пескан* Др, *Парлоџан* Кав (парлог > парложан, ж>ц као у примеру левачког микротопонима Жежљикар/Џежљикар⁹, в. надимке Цане од Живадин, Цива од Живан и Цика од Живко у Грковић 1977: 211);

-ат: *Коренџа* Бел Брај Теч Драг;

-еја: *Главџа* Рек;

-ски: *Гробљанско* Рек, *Шкџлско* Над, *Ћумуријско* Кол;

-аћ: *Глуваћ* Др, *Добраћ* Беоч;

-ић: *Поточић* Брај, *Поточиће* Лоћ;

-ача/-јача/-њача: *Буковача* Кав, *Горуњаџа* Др, *Кромтираџа* Кол, *Медњаџа* Вук, *Роваџа* Брај.

ПРЕДЛОШКО-ИМЕНИЧКЕ СЛОЖЕНИЦЕ. – У творби микротопонима ове скупине примећени су предлози *за*, *под*, *у* и *на*: *Загбрје* Над, *Пдојас* Брај, *Појџак* Др, *Ћпоље* Драг, *Нџкоса* Кол.

ПРЕФИКСАЛНО-ГЛАГОЛСКЕ СЛОЖЕНИЦЕ. – Примећени су микротопоними настали сложено-суфиксалном творбом од глагола *оградити* и именичког суфикса *-ја*: *Ћграђа* Кол, *Ћграђе* Кол.

ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

Највећи број микротопонима мотивисан је апелативима који указују на природне одлике терена. Унутар ове групе бројношћу се истичу апелативи у подгрупама оронима (*Косица* Беоч, *Косиче* Др, *Крш* Жуп и слично) и хидронима (*Бук* Брај Лоћ Над, *Вирање* Лоћ, *Водица* Драг и слично). У скупини културних топонима истичу се пољопривредни термини и лексика у вези са култивисањем тла (*Винограде* Кав Мал, *Крушир* Жуп Мал, *Кунусџа* Кол Брај Жуп Беоч Рек и друго). Примећено је и топонимизовање апелатива који, колико нам је познато, није потврђен у топономастиконима других области (*прегарљив* > *Прегарљиво* Теч).

⁹Из наше необјављене грађе.

Попут стања описаног у микротопонимији Белице (Радић 2003: 231) међу једночланим микротопонимима апелативног порекла нисмо уочили значајнију заступљеност функционално супстантивизираних придева (в. *Дугачка* Кав, *Равна* Жуп Бог). Придеви се обично у топонимију уводе помоћу универбизујућих суфикса (в. *Кљеваница* Лоћ, *Церовић* Над Беоч). Занимљиво је да се придеви на -ит на ширем простору Белице (Исто: 201) примећују у атрибутивним синтагмама (в. *Липовита коса*, *Липовит поток*, *Каменити вр*, *Каменити мост* и *Каменити поток*) или самостално (*Каменити (мост)*), док се у поречју Жупањевке и Дуленке придеви на -ит супстантивизирају помоћу суфикса -ка (*Липовићка* Рек, *Каменићка* Рек и *Шибовићка* Рек).

О архаизмима и историзмима у топонимији можемо говорити како на плану топонима насталих у процесу трансонимизације (уп. *Клић* Беоч Кол, *Прекља* Кав, *Пречеље* Кол), тако и на плану изведених и сложених топонима (*Катуњиште* Драг, *Ћграђа/Ћграђе* Кол).

Проведеном анализом осветљен је само део топономастикона насеља у поречју Лугомира и његових левих притока. Потребно је наставити топономастичка истраживања у централној Србији како би се дошло до нових потврда до сада забележених топонима и, евентуално, топономастичкој слици српског језичког простора приложила до сада незабележена имена.

ЛИТЕРАТУРА

- Букумирић 2007:** М. Букумирић, Топонимија северног дела Ибарског Колашина, *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XXXVII, 15–56.
- Грковић 1977:** М. Грковић, *Речник личних имена код Срба*, Београд: Вук Караџић.
- Драгин 1991:** Г. Драгин, Ратарска и повртарска терминологија Шајкашке, *Српски дијалектолошки зборник*, XXXVII, 621–708.
- Елезовић 1935:** Г. Елезовић, *Речник косовско-метохијског дијалекта*, св. 2, О–Ш, Београд: Српска краљевска академија.
- ЕРСЈ:** А. Лома (ур.), *Етимолошки речник српског језика*, *Прва свеска*, А–аш (2003); *Друга свеска*, Ба–бд (2006); *Свеска 3*, Бе–бј (2008), Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Јашовић 2021:** Г. Јашовић, Из ономастике села Велика Крушевица код Рековца, *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LI/1, 285–307.

- Јиречек 1952:** К. Јиречек, *Историја Срба: прва књига до 1537. године (политичка историја)*, Београд: Научна књига.
- Јошић 2016:** Н. Јошић, *Вођарска лексика и терминологија у српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Лома 2013:** А. Лома, *Топонимија Бањске хрисовуље: ка осмишљењу старосрпског топономастичког речника и бољем познавању опитесловенских именованих образаца*, Београд: САНУ.
- Мијатовић 1941:** С. Мијатовић, *Белица*, Београд: Српска краљевска академија.
- Мишковић 1880:** Ј. Мишковић, *Хидрографија независне кнежевине Србије*, Београд: Државна штампарија.
- Мишковић 1885:** Ј. Мишковић, *Кратки опис Јагодинског округа, (фототипско издање из 1885.)*, у: Б. Челиковић, *Јагодински округ: Белица*, Београд: Службени гласник: САНУ, 2012, 8–248.
- Обрадовић 2017:** М. Обрадовић, *Оглед о топонимији села Сиљевице у Левчу, Ономатолошки прилози, XXIV, 73–88.*
- Обрадовић 2020:** М. Обрадовић, *Антропонимија у топонимији левачких села око Каленићке реке*, у: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, год. XI, књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 127–137.
- Обрадовић 2021:** М. Обрадовић, *Из хидронимије Левча*, у: М. Ковачевић, Ј. Петковић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, год. XII, књ. 1, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 417–430.
- Павловић 1996:** З. Павловић, *Хидроними Србије*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Павловић 2018:** З. Павловић, *Ороними Србије IV, Ћ–Ш, Ономатолошки прилози, XXV, 79–204.*
- Петровић 1988:** Д. Петровић, *Топонимија Куча, Ономатолошки прилози, IX, 1–163.*
- Петровић Савић 2013:** М. Петровић Савић, *Топонимија Рађевине*, Нови Сад: Филозофски факултет, необјављена докторска дисертација.
- Радић 1986:** Ј. Радић, *Из ономастике поречја Лугомира, Ономатолошки прилози, VII, 513–547.*
- Радић 2003:** Ј. Радић, *Топонимија Белице, Ономатолошки прилози, XVI, 17–322.*

- РСАНУ:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, 1–21, Београд: Српска академија наука и уметности, 1959–2020.
- РСГВ:** *Речник српских говора Војводине*, 1–4, Нови Сад: Матица српска, 2019.
- Симић 1972:** Р. Симић, Левачки говор, *Српски дијалектолошки зборник*, XIX, 1–618 (+ карта).
- Симоновић 1959:** Д. Симоновић, *Ботанички речник*, Београд: САНУ.
- Скок:** Р. Skok, *Etimologijski rečnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 1–4, Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti, 1971–1974.
- Словњик:** *Slovník jazyka staroslověnskeho*, Praha: Československa akademie věd. Slovansky ustav, 1971–1974.
- Шиц 1994:** Ј. Šic, *Geografska terminologija srpskohrvatskog jezika*, (s nemačkog preveo Aleksandar Loma) [Gornji Milanovac]: Dečje novine, [Beograd]: Vukova zadužbina, [Novi Sad]: Matica srpska, (Beograd: Prosveta).
- Шкаљић 1966:** А. Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo: Svjetlost.
- Шћепановић 1997:** М. Шћепановић, *Именослов ваљевске Петнице*, Београд: Институт за српски језик САНУ; Ваљево: Истраживачка станица Петница, Колубара.

MICROTOPYNYMS OF THE APPELLATIVE ORIGIN IN THE BASIN OF THE LUGOMIR RIVER AND ITS LEFT TRIBUTARIES

Summary

The subject of this paper includes microtoponyms observed in the villages located in the basin of the Lugomir river and its tributaries (the Zupanjevka/Nadrljka and the Dulenka). The examined points extend from Gledic mountains in the west to the mouth of the Lugomir into the Velika Morava in the east. The material from the settlements in the river basin of the Zupanjevka/Nadrljka and the Dulenka was collected by interviewing dia-

lect speakers. Microtoponyms from the settlements in the Lugomir basin had already been collected by Jovanka Radic, and the material was published in the journal *Contributions to Onomatology* (In Serbian: *Onomatološki prilozi*, see Radic 1986). In this paper, single-element microtoponyms of the appellative origin were analyzed. The corpus included approximately 270 microtoponyms.

The aim of this paper was to collect microtoponyms and analyze them from the semantic and formational aspect. According to the semantic analysis, the material is classified into the appropriate semantic groups and subgroups. We use the classification method in the formational analysis of the material as well. The result of the conducted analysis provides insight into layers of toponymy of the southeast Sumadija (Levac) and western outskirts of Pomoravlje. It was observed that most of the names of physiographic objects are motivated by geographical terms, while, in general, *Cultural toponyms* (*civilization objects and concepts*) mostly include microtoponyms motivated by appellatives related to crop farming. The formational analysis showed that in the group of non-derived microtoponyms, the largest number are geographical terms, agricultural terms and names of commercial objects. The most productive suffixes are: -ište, -ak/-jak and -ar/-ara.

Key words: onomastics, microtoponymy, toponymy, appellative, Lugomir, Levac, Belica, Pomoravlje.

Mirjana R. Obradović